

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

II. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 SEPTEMBER 1913.

Nr 17.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/23—1/24.
Redaktion och Expedition: 6 Låstmakaregatan I
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, tsövre annonser och årsannonser rabatt.
Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m. 7 e. m.

Första kammарvalen

erbjuda i allmänhet numera ur kvinnorösträttsynpunkt föga av praktiskt intresse. Sedan partiställningen i respektive landsting efter landstingsvalen blivit klar, är valutgången given. I tur att i år välja äro landstingen i Östergötlands, Kronobergs, Göteborgs och Bohus och Värmlands län samt Gävle stad. De tjugufem platser, som nu skola besättas, ha förut varit fördelade så, att högern innehaft femton, de frisinnade nio och socialdemokraterna en plats. Någon förskjutning i partiställningen har genom senaste landstingsval icke ägt rum, varför partifördelningen förblir oförändrad. Härmed är dock icke sagt att övverraskningar äro alldeles uteslutna. Det har visat sig förr att kupper, aldrig så skickligt iscensatta, tack vare det proportionella valsättets mysterier haft fullständigt oförutsedda verkningar.

Med den åtstramade partidisciplin, som också är en av proportionalismens frukter, spelar själva personfrågan i allmänhet mindre roll. Det har visat sig att högermän, som teoretiskt ställa sig på kvinnorösträttsvännernas sida, i praktiken blint följa parollen "icke resonera, bara marschera". Visserligen äro namnen även på de högerrepresentanter, som stå under omval, av olika valör. Bland dem som kvinnorna gärna skola se återvalda anteckna vi landshövding Lagerbring i Göteborg och de båda kronobergarna lantbruksingenjör Roos och kapten von Baumgarten.

På vänstersidan är det framför allt ett återval, kring vilket kvinnorna knyta sitt intresse. Det gäller redaktör Mauritz Hellbergs kandidatur i Värmlands läns landsting. Det torde icke för denna tidnings läsare vara behöfligt att med många ord framhålla, vad redaktör Hellbergs återval betyder för Sveriges kvinnor. En säkrare och pålitligare försvarare av kvinnornas sak har aldrig låtit sin stämma ljuda inom

Om utrikespolitiken skall utgöra ett skäl varför kvinnorna icke skola få rösträtt, så används en måttstock på kvinnornas rösträtt, som ingen tänker på att tillämpa på männens. Enligt min åsikt är kvinnan, som skapar hemmet, ingalunda sämre skickad att sätta sig in i frågor, som röra utrikespolitiken, statens finanser eller vilken annan politisk fråga som helst än mannen, som arbetar för att underhålla hemmet.

SIR EDWARD GREY

Englands utrikesminister.

F. K. P. R. och Kvinnornas hus på Baltiska utställningen.

Så stort som Baltiska utställningen i Malmö 1914 är planlagd, så fordras även, det förstår man, många besökande för att utställningen ekonomiskt skall lyckas. Man talar om 10,000 personer om dagen som nödvändig medeltalsiffra. Redan det, att av dessa tusental var och en ett ögonblick dröjer vid tanken att besöka eller icke besöka kvinnornas utställning, är av betydelse: de ha tänkt på den och alltid har väl någon kunskap om huvuddragen av vår utställning banat sig väg till dem. I varje fall veta de, att när Sverige nu som en enhet tävlar med de andra utställande länderna, så är den svenska kvinnorörelsen även med som ett led i det hela, som ett drag i Sveriges fysionomi. Och hur stor del av dessa människoskaror skall man kunna tänka sig bli tillräckligt intresserad för att besöka kvinnornas hus? De finnas, som med kändedom om separatutställningars besöksiffror vid föregående utställningar, jämförda med to-

Första kammarens väggar. Vem kommer inte ihåg de säkert och elegant parerade värjstötarna av våra kända "antis", professorerna Thyrén och Kjellén vid sista rösträttsdebatten, för att nämna endast ett exempel. Med sådana försvarare behöva vi icke frukta ridderlighetens — den sanna ridderlighetens — utdöende, ens sedan kvinnorna fått rösträtt. En fara för redaktör Hellbergs återval, som en tid såg rätt hotande ut, tyckes nu dess bättre vara undanröjd. Det skulle varit att beklaga om kvinnointresset och nykterhetsintresset här skulle kommit att stå emot varandra, två intressen, som annars bruka gå hand i hand.

Den nödtvungna överksamhet, som kvinnorna måste underkasta sig vid Första kammарvalen, även då det gäller deras bästa vänner eller bittraste fiender, bör vara dem en ny påminnelse att väl tillvarataga och använda den rätt de ha, den att utse Första kammarens väljare. Det kan icke nog ofta upprepas, att det är på landstings och i vissa fall på stadsfullmäktigvalens resultat, som Första kammarens sammansättning är beroende.

talsiffran av utställningsbesökande, anse att vi böra räkna med nära hundratusentalet. Detta naturligtvis under förutsättning att vår utställning kan göras sevärd och ej bara består av trycksaker, tabeller och andra torra tråkigheter. I varje fall bör man dock ej inrikta sina förhoppningar och sina ansträngningar på en lägre besöksiffror än 50,000.

Och i detta kvinnornas hus, bland andra föreningar och skiftningar inom den svenska kvinnorörelsen, vad kan F. K. P. R. — detta är nu frågan — ha att giva 50,000 människor eller fler, och vad vill F. K. P. R. ha igen av dem? Vi vilja ge upplysning, och vi vilja vinna vänner och övervinna motståndare. Men huru?

Ja, det vore önskvärt att alla medlemmar av F. K. P. R. nu toge sig en stilla funderare och sade till sig själva ungefär så här: på sätt och vis är en sådan utställning något alldeles nytt, man har ingen gammal trall att gå efter och det är naturligtvis svårt att finna en form för framställningen av idéer och ideellt arbete, som kan bli så åskådlig och på samma gång tilltalande, så att det kan bli ett nöje och ej ett arbete att se den. Och ännu så länge veta vi ju intet om hur stort utrymme varje särskild förening kan få disponera över eller om kostnadernas fördelning eller om detaljerna i den allmänna planen, men då allt detta icke kommer att närmare bestämmas förrän under hösten, så bör man tydligen innan dess vara nära färdig med förslag om hur F. K. P. R. skall kunna väl och värdigt representeras.

Hur 1914 års riksdag kommer att ställa sig till vår fråga, det vet ingen, men säkert är att 1914 i många avseenden är ett viktigt år och att deltagandet just då i Baltiska utställningen kan bli av särskild betydelse för oss. Naturligtvis får ej politisk, lika litet som religiös propaganda äga rum på utställningen. När vi veta vilket arbete det är att anordna föredrag runt om i bygderna, bilda föreningar, ge samhällskurser och huru relativt få man ändå når, så kan möjligen en lättare väg ges här att nå den stora allmänheten. Det vore ej litet vunnit, om man kunde väcka intresse och sympati hos en mängd utställningsbesökande män och kvinnor; bibringa dem

någon grad av den kunskap vi äga om att den kvinnliga rösträttsrörelsen är en världsrörelse, som mäktigt och oemotståndligt går sin väg framåt. Och om vi kunde meddela något av vår övertygelse, att vi aldrig kunna göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss. Och om vi kunde inpränta hos mera flyktigt besökande några få, nyttiga fakta att minnas. Från alla trakter av Sverige komma troligen att anordnas särskilda resor till utställningen, icke minst från Skåne, och vi vilja nå de s. k. breda lagren lika väl som vi vilja göra framställningen njutbar för hitkommande utlänningar. Kanhända också, om vi lyckas tillföra kvinnornas utställning en speciell dragningskraft, vi kunna känna med oss, att vi bidragit att höja besöksiffror i sin helhet på utställningen och därmed bidragit i vår mån till ett gott resultat för denna för hela Sverige så betydelsefulla Baltiska utställningen.

När nu F. K. P. R:s medlemmar, som läsa detta, tänkt dessa eller liknande tankar några gånger, så är ej otänkbart att en eller annan idé uppstår om bästa sättet att på Baltiska utställningen framställa F. K. P. R:s mål, arbete, framgång och betydelse, så att man dels intresserar "de många", dels även dem, som sedan länge arbeta för och äro inne i frågan, allt för en snar och lycklig lösning.

Det förefaller som om det vore bra om sådana förslag och idéer, detaljer så väl som totalplan, sändes rösträttsledningen, för den händelse de kunna användas inom de gränser, som väl snart komma att utstakas för F. K. P. R:s deltagande i utställningen.

Det vore mycket naturligt om de flesta i F. K. P. R., fullt sysselsatta med namninsamling och andra rösträttsgörörelser, tänkte att vi ej kunna hinna mera just nu. Men man måste tydligen. Till andra skäl för ett det möjligast bästa deltagande kan fogas ännu ett: personer, som eljes intaga en avvisande hållning mot den kvinnliga rösträtten ha, när det är fråga om att stå som ett helt och duktigt folk, i tävlan med utlandet, intet emot att rösträttskvinnorna kunna framvisa, även de, ett duktigt arbete.

Låt oss då ta vara på detta enastående tillfälle och framträda som den starka, målmedvetna och värdiga organisation, som vår svenska rösträttsrörelse är.

Anna Nilsson.

Nytt stadsfullmäktigval

äger rum i andra kommunala valkretsen (Maria och Brännkyrka) i Stockholm fredagen den 12 september. På grund av uraktlåtenhet vid valets kungörande har marsvalet överklagats och förklarats upphävt, varför nytt val nu äger rum. Vi uppmana valkretsens röstberättigade kvinnor att väl göra klart för sig vad detta val gäller och att icke försumma att göra sin plikt.

BÖRSTMAGASINET

R. STOCKKLASSA

25 Drottninggatan 25

Allm. Tel. 50 58.

(A. F. 1582)

Svaluddens Pensionat

rekommenderas

R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.

Postadr. Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Ivar Hægströms Boktr. A. B.

26 Gamla Kungsholmsbrogatan

Allt slags boktryck.

LAGERSONS

SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Mr Asquith låter tala med sig.

Ett första resultat av de engelska kvinnornas pilgrimsfärd, för vilken en kort redogörelse lämnades i vårt förra nummer, var att en deputation från the National Union of Women's Suffrage Societies den 8 augusti blev mottagen av mr Asquith. Anledningen varför premiärministern denna gång lät tala med sig var, såsom han själv sade, den att mrs Fawcett lovat framlägga nya bevis för kvinnorösträttens växande popularitet ute i landet och särskilt bland arbetarklassen, som icke betraktar kvinnorösträtten som en könsfråga, utan som en fråga av stor demokratisk betydelse. Ingenting syntes heller göra större intryck på premiärministern än en av deltagarnas i färden redogörelse för den stora förändring till kvinnorösträttens förmån, som ägt rum bland arbetarna i norra England, det liberala partiets dittills starkaste fäste. Mr Asquith sade sig också ha blivit mycket imponerad av pilgrimsfärden och förklarade som sin bestämda övertygelse, att då majoriteten av landets kvinnor och av valmännen uttalat sig till förmån för en reform, så måste den genomföras. "Edra ivrigaste motståndare skola då bli de första att böja sig och att dra så mycket gott som möjligt ur reformen." — Hur var det d:r Rahmn skrev i "den förtjänstfulla tidskriften Det nya Sverige om "Kvinnorösträtten på retur i England?"

Mrs Fawcett framhöll att mr Asquith icke infriat sitt löfte till kvinnorna och försökte med framdragande av prejudikat ur Englands nyare historia att anvisa en väg för mr Asquith att med bibehållen ära göra en lösning av kvinnornas rösträttsfråga möjlig.

Av premiärministerns svar framgick icke huruvida han ämnade draga nytta av de vunna lärdomarna. Att the National Union icke tycktes hysa alltför stora förhoppningar framgår av en ledande artikel i dess organ, The Common Cause, som slutar med följande ord: "För premiärministern är det ingenting annat än röstsedlar som väga något; varken argument, böner eller yxor. Det är nu vår plikt, som han själv påvisade, att vända väljarna mot en regering, som har en antipremiärminister i spetsen."

Deputationen mottogs efteråt av de rösträttsvänliga medlemmarna av ministären samt av oppositionens ledare, mr Bonar Law. Förhandlingarna vid dessa uppvaktningar voro av enskild natur.

Anmärkningsvärt uttalande av högerman.

Riksmarskalken greve Douglas har nyligen vid avslutningshögtidligheten vid den kvinnliga kursen vid Lunnevals folkhögskola i Östergötland hållit ett tal, däri han framhöll nödvändigheten av ett rätt användande av den politiska rösträtten, vilken enligt talarens mening otvivelaktigt skulle komma såsom en följd av tidsutvecklingen. Talaren rådde kvinnorna att frimodigt träda fram överallt, där stora, rent mänskliga kulturfrågor stå på spel. Såsom en välgörande kontrast mot vad man annars är van att höra från högermans talare verkade den tro på kvinnorna och på den kvinnliga naturen, som liksom en underström gick igenom greve Douglas tal, varur vi anföra följande sats, som vi vilja alldeles särskilt understryka: "De egenskaper, genom vilka en sann kvinna kan göra sitt inflytande gällande här i livet, — de finnas inneboende i den mänskliga naturen och de komma att förbli desamma, så länge världen står."

De finska lantdagskvinnorna.

Till komplettering av i förra numret lämnade uppgifter om lantdagssalen vilja vi nämna, att ytterligare en kvinna blivit vald, nämligen lärarinnan *Tilda Löthman*, tillhörande ungfinska partiet. Summan av kvinnor i lantdagen är nu således 21.

Till skydd för tjuvar

finnes en praktisk anordning till tamburdörren, som uppfunnits av W. R. Edling. Pris 3 kronor.

Särskilt invecklade skriv- och räknemaskiner repareras omsorgsfullt.

A. T. 251 85 • RÖRSTRANDSGATAN 34 • Stockholm.

"Varför skall icke den politiska rösträtten utsträckas även till kvinnorna?"

En internationell antirösträttskatekes

med kommentarier av Robert Blatchford.

Ingen kan beskylla våra svenska antis för någon större uppfinningsförmåga eller originalitet. Då mrs Chapman Catt i London 1909 med serskans skarpskick förutsade, att det manifest, som utsänts av den engelska antirösträttsföreningen, skulle komma att bli av internationell betydelse, var hon mera sannspådd, än hon kanske själv ens då anade.

The National League for Opposing Woman Suffrage har utsänt en katekes till uppbyggelse och fromma för dem, som genom sina sympatier för kvinnorösträtten skulle kunna komma att bringa sig själva och det mäktiga brittiska öriket på fall. Våra påpassliga antis voro genast framme med kalkerpapperet, och snart cirkulerade den engelska katekesen i den svenska landsortens högerpress.

Svenska läsare skulle emellertid få ett högst ofullständigt intryck av detta dyrbara dokument, om de icke också samtidigt sattes i tillfälle att ta del av mr Robert Blatchfords kommentarier, vilka jämte manifestet återfinnas i en nyligen hitkommen engelsk tidning. Vi kunna icke neka oss nöjet att i dess väsentliga delar återgiva mr Blatchfords artikel, vilken även den torde kunna ha internationell tillämpning. Och så giva vi ordet åt mr Blatchford.

"Så här börjar det.

a) Emedan männens och kvinnornas verksamhetsområden enligt naturens ordning äro väsentligt olika, så bör deras andel i ledningen och styrelsen i staten vara olika.

Härtill svarar jag, att om männen skola styra staten och kvinnorna icke skola få hjälpa till, så är det litet svårt att förstå, vad som menas med att "deras andel i ledningen och styrelsen i staten" bör vara olika. Vad manifestförfattaren menar är, att eftersom kvinnorna "enligt naturens ordning" icke äro män, så skola de icke ha någon del alls i statens styrelse.

b) Emedan den invecklade moderna staten för sitt bestånd beror på krigsmakten till lands och vatten, diplomati, finanser och den omfattande gruvindustrin samt sjöfarten. På intet av dessa områden kan kvinnan taga aktiv del eller skaffa sig personlig kunskap och erfarenhet. Riksdagens arbetsuppgifter utgöras till största delen av dessa frågor, vilka omfatta rent maskulina verksamhetsfält.

Vi stryka ordet diplomati. För det första därför att de manliga väljarna icke ha ett ord att säga i det som rör utrikespolitiken och för det andra därför att i diplomatiska affärer kunna Adams söner ha mycket att lära av Evas döttrar. Jag hälsar skuggan av en drottning Elisabeth, en änkekejsarinna av Kina och passerar vidare.

Om det är någon mening alls med första satsen i punkt b) så betyder

den, att inga andra än soldater och sjömän, gruv- och stuveriarbetare borde ha rösträtt.

Rösträtten tillkommer den, på vilken den moderna staten för sitt bestånd är beroende. Jaså!

Är icke den moderna staten för sitt bestånd beroende på födandet och uppfostrandet av barn? Finns det någon person inom hären, flottan eller industrien, av vilken statens bestånd är så beroende som av landets mödrar?

Jag väntar på svaret.

Och då det gäller att lagstifta för sjömän och gruvarbetare, så frågar jag, vem känner bättre till dessa arbetares förhållanden än deras hustrur?

Och vad vet sjömannen om gruvarbetarens liv och arbete eller gruvarbetaren om sjömannens? Sjömannen och gruvarbetaren förstå det som rör dem, och deras hustrur förstå det lika bra som de.

I verkligheten förhåller det sig så, att en gruvarbetare kan få rösta i alla frågor som röra staten, därför att han kan ett enda yrke. Men borde icke också de kvinnliga arbetarna få rösta? Kvinnor som arbeta i textilindustrin t. ex.?

Men manifestet talar om industri, av vilken statens bestånd är beroende. Borde då icke skräddaren, kyparen, kapplöpningsryttaren och leksaksfabrikanten vara uteslutna? Men skräddaren, kyparen, kapplöpningsryttaren och leksaksfabrikanten ha rösträtt och alla de andra med. Varför då icke också den kvinnliga kontoristen, lärarinnan, väverskan, sjuksköterskan, konstnärinnan?

Vad säger lagen? Lagen tillerkänner rösträtt åt männen, om de kunna läsa och skriva eller icke, om de arbeta eller låta bli, om de förstå sig på utrikespolitik och försvar och affärer eller om de äro åsnor.

c) Emedan endast de manliga röstande kunna vara ansvariga för regeringspolitiken. Om krig utbryter, kunna nämligen endast männen kämpa igenom det.

Den logiska konsekvensen av detta vore att endast armén och flottan borde ha rösträtt.

Om krig utbryter, skulle valmännen bära ansvaret. Men vad ha valmännen med krigsanledningarna att göra? Inte var det valmännen som bestämde boerkriget, Krimkriget, krigen i Egypten och Afganistan? Det är regeringen som bestämmer. Vi valmän veta intet om det, som försiggår inom utrikesdepartementets dörrar. Vi få aldrig veta tillräckligt med fakta för att kunna bilda oss en riktig mening.

Om kvinnorna icke kunna göra krigstjänst, så kunna de lida och betala. Deras mening borde i sanning inhämtas, då det är fråga om krig och fred,

IN MEMORIAM.

Carl Nyström.

Med fil. och med. doktor Carl Ludvig Hippolyt Nyström, som i en ålder av 74½ år den 17 augusti avled å sin egen dom Hellekis å Kinnekulle, är ännu en av de få kvarvarande av den gamla stammens kvinnorösträttsvänner av högern gången ur tiden.

En mångsidigt bildad och i allmänna värv strängt anlitad man, var d:r Nyström i flera år medlem av riksdagen, först av Andra och sedan av Första kammaren. Sitt erkännande av det berättigade och för sambället gagnande i kvinnornas rösträttskrav fick han särskilt vid 1906 års riksdag tillfälle att visa. Vid detta års rösträttsdebatt talade han för den utredning i frågan som också blev riksdagens beslut, och vilket beslut han vid en följande riksdag betecknade som "den viktigaste insatsen i hela den kvinnliga rösträtts senare historia hos oss". Särskilt låg honom den gifta kvinnans rösträtt varmt om hjärtat. Av de gifta kvinnorna väntade han nämligen att Första kammaren skulle få "en bundsförvant som duger".

För den insats d:r Nyström i överensstämmelse med sin övertygelse gjort för vår stora sak, bringa vi honom vid hans bår vårt tack.

och då det gäller den ännu större frågan om krigens avskaffande.

h) Emedan det icke är behövt, att kvinnorna få rösträtt för särskilda kvinnoåtgärds stiftande. De senaste 50 årens historia bevisar detta, och i våra dagar är kvinnans inflytande starkare än någonsin, beroende på bättre uppfostran och starkare organisation. Lagstiftarna rådgöra med kvalificerade kvinnor, och de sitta i kungl. kommittéer, deras åsikter låta höra sig från talaretribunen och genom pressen. De bidra till att bilda den allmänna opinion, som ligger till grund för all lagstiftning.

Det finnes kvalificerade kvinnor, och det finnes okvalificerade män. De okvalificerade männen ha rösträtt och de kvalificerade kvinnorna icke, men punkt h) säger att det gör ingenting, ty rösträtten är, då allt kommer omkring, till ingen nytta.

Jag håller med om att rösträtten är värdelös. Men om den är värdelös, varför då icke ta bort den från männen? Om kvinnor kunna få vad de önska utan rösträtt, varför kunna då icke också män få vad de önska utan rösträtt?

d) Emedan kvinnorna ofta i det sociala arbetet ha stor fördel av att vara fria från partiband och partivång. De äro i stånd att sätta principen framför partiet; det göra icke männen. Men vi vilja icke ha principer, vi vilja ha partipolitik och därför få icke kvinnorna rösta. De äro för ärliga, de skulle förstöra spelet.

Efter att ha noterat de medgivanden som gjorts i punkt d) låt oss lyssna till vad som sägs i punkt

f) Emedan utsträckningen av rösträtten till kvinnorna skulle göra kvinnorna, som äro flera till antalet än männen, till landets verkliga styresmän.

Här förnimma vi den tvåklövade, vi märka spåren.

De äro rädda för kvinnorna. Om vi finge allmän rösträtt, skulle det bli flera manliga väljare, och eftersom kvinnorna äro ärligare och ha bättre principer än de manliga väljarna, skulle det snart vara ute med oss.

Om vi fråga varför kvinnor, som arbeta och betala skatt, vägras rösträtt, så finns det endast två svar. Det ena är, att männen anse kvinnorna andligt underlägsna och det andra, att männen äro rädda för kvinnorna.

Allt annat är endast förevändningar och undflykter."

Östermalms Sjuk-, Vilo- & Förlossningshem

12 Floragatan STOCKHOLM, 2, 3 o. 4 tr. (hiss). Telefoner: Riks 90 12. Allm. 12 50.

Läget för sjuk-, vilo- och förlossningshemmet är tyst och ostört. Soliga rum. All nutida komfort. Operationsrum. Badrum, med fullst. elektr. ljusbud, med eller utan massage, även för andra än hemmets patienter.

De strängaste fordringar på hygien uppfyllda. Telefoner i varje våning. Gott dietiskt bord. Fritt val av läkare och akuschöriska.

Ref.: Prof. ALIN, D:r E. O. HULTGREN, D:r ARTHUR FÜRSTENBERG, D:r ARNOLD JOSEFSON. Föreståndarinnan HILMA FREDLUND, f. d. föreståndarinnan vid Stockholms sjukhem, Skuru o. vid Drottninghuset.

"Den kvinnliga rösträttens välsignelser"

eller "Kvinnorösträtten en dyrbar lek-sak, har ruinerat en stat" eller något dylikt lyda de olika rubrikerna på en notis, som i dessa dagar syns i en del av landsortens högtidningar. Huvudstadspressen har tydligen funnit den mindre lämplig för sin publik. Innehållet är detta. Ordföranden i staten Newyorks organisation mot kvinnorösträtten, miss Alice Hill Chittenden har varit tre månader i Kalifornien (en stat där kvinnorna haft rösträtt i 18 månader, men där ännu ingen kvinna blivit medlem av parlamentet) och därvid upptäckt att kvinnorna inte dess mindre redan äro i färd med att i grund ruinera landet. Budgeten har ökat därför att kvinnorna komma med en mängd dumma och löjliga reformprojekt, som först föranleda kommittéer och sedan reformer, som kosta pengar. Den svenska notisen plockar försiktigt ut några av miss Chittendens "löjliga" kommittéer, men tycks ändå räkna dit dem, som behandla yrkesfara och omhändertagande av emigranter. Går man emellertid till de amerikanska tidningarna finner man lätt, att miss Chittendens rapport är ett dokument, som klart kännetecknar från vilken källa motståndet mot kvinnorösträtten kommer, ty såsom tidningen "The Woman Voter" säger, den är icke en protest mot kvinnorösträtten allena, utan en antidemokratis förtvivlade försök att hämma alla framsteg. Till de reformer, som miss Chittenden avhånar, höra nämligen: ålderdomspensioneringen och lagar sådana som att barn ej skola skiljas från föräldrarna på grund av dessas fattigdom, utan att samhället hellre bör lämna understöd till hemmet, att lärarinnor skola få pension och att fångar skola få betalt för sitt arbete. Har kvinnorösträtten verkligen framtvingat eller påskyndat dessa lagar, måste väl detta betraktas som en förtjänst av varje människa med social ansvarskänsla, även om dylika reformer med nödvändighet kosta staten pengar. Det göra de även i de land, där männen genomföra dem. Men Kalifornien har dessutom detta år genomfört andra lagar, som tillskrivas kvin-

nornas inflytande, såsom avskaffandet av bordeller och en lag som ger en mor rätt att vara medförmyndare över sina barn och många andra. Chefen för polisen i Los Angeles, mr C. E. Sebastian, påpekar detta i en artikel i The Woman's Bulletin (juli 1913) och uttalar sin stora tillfredsställelse med det inflytande kvinnorösträtten utövat i Kalifornien. Detta visar sig i en mängd förbättringar i samhällsförhållandena, vilka redan medfört minskning i brottens antal. Det tycks också ha väckt ett visst löje i kvinnovärlden i Förenta staterna, att miss Chittenden vill försöka göra troligt, att kvinnorösträtten skall medföra slöseri med statens medel.

Nog ha vi hört många profetior om alla de olyckor, som skola bli en följd av kvinnorösträtten, men miss Chittendens uppslag slår verkligen rekord. Kvinnornas förmåga att hushålla har eljes räknats som en förtjänst, vilken inte ens våra motståndare hittills vågat bestrida. Och vad kvinnorna redan utträttat i sin sociala verksamhet, det ha de oftast uppnått med små tillgångar genom mycket oegennyttigt arbete. Själva vår rösträttsorganisation är ett utmärkt exempel på vad kvinnorna kunna utföra med små medel. Landsföreningens revisionsberättelser finnas införda i årsberättelserna, och de kunna vara lärorika att studera för den som betvivlar kvinnornas sparsamhet. Den som är i tillfälle därtill kunde ju jämföra dem med t. ex. Allmänna valmansförbundets räkenskaper — det kanske kunde bli siffror som tala. Vi äro ju vana vid litet av varje numera från höger sida, och alla försök att komma kvinnornas rösträttsrörelse till livs tyckas tagas för goda, men vore det ändå inte skäl att komma ihåg, att den som bevisar för mycket bevisar ingenting alls.

Gulli Petrini.

F. K. P. R. i Jönköping

har hos ledamöterna av Jönköpings stadsfullmäktige till inval i pensionsnämnderna förordat Hulda Lundberg, Emma Wigh och Emma Aulin samt såsom dessas suppleanter Klara Ahrenberg, Signe Sandvall och Elin Ohlsson.

Bergman-Österbergiska samhällskurser

ha innevarande sommar hållits i Halland på följande platser: Kungsbacka, Fjärås, Ullared, Gunnarp, Slöinge, Stavsinge, Vesige och Tvååker av fil. mag. Greta Hedin och undertecknad.

Att det var välbetänt att Halland i sommar fick samhällskurser, därom var jag övertygad, innan jag började min resa där, och övertygelsen stärktes under arbetet. Detta ehuru tiden för kurserna icke var så synnerligen lämplig. Höbergningen pågick nämligen under första tiden. Åhörarna voro därför icke så många, som man kunde ha önskat. Men de, som åhörde föredragen, voro mycket intresserade och tacksamma. Flera gånger inträffade efter föreläsningarnas slut, att någon av åhörarna framförde de närvarandes tack.

Efter föredragen fick man ofta tillfälle att lämna upplysningar angående opinionsyttringen samt utlämna listor. Överallt där opinionsyttringen fördes på tal, anmälde sig både män och kvinnor för att mottaga listor för namnsamlingen. — En man, som åhört ett föredrag om socialförsäkringen, kom fram till mig och sade: "Fröken, var god lämna mig fem listor." Då en av hans kamrater, som tagit en lista, sade till honom, att det var väl mycket att samla namn på de fem listorna, då många personer i den trakten förut hade opinionslistor, sade han: "Det gör detsamma, jag lovar, att dessa också skola bli fulltecknade." Jag tvivlar icke ett ögonblick på, att han kommer att infria sitt löfte. Hans hederliga energiska ansikte borgade för det.

Vid ett annat tillfälle — även efter föredrag om socialförsäkringen — kom en man till mig, stod en liten stund tyst och såg fundersam ut, varefter han sade: "Det där, att kvinnorna ska ha mindre av vad de själva 'sätta in', är förskräckligt orättvist." Han vände sig sedan till en del unga män och sade: "Kom hit pojkar, och ta listor, vi ska hjälpa kvinnorna att samla namn på opinionslistorna." Hans uppmaning åtlöydes, och flera unga män mottogo listor. En av dem var från en grannförsamling. Han bad att jag skulle komma dit och hålla samma föredrag (om socialförsäkringen), vilket jag lovade göra till hösten.

Flera liknande exempel skulle kunna anföras, men det sagda må vara nog.

Sofa Svensson.

Efterföljansvärt.

Gävleborgsförbundets arbetsutskott har till lokalföreningarna i länet utsänt följande skrivelse:

Som redan genom Rösträtt för Kvinnor torde vara föreningarna bekant, ha önskemål uttalats, att länsförbunden skulle taga initiativ till och sätta i verkställighet ett planmässigt arbete för att i pensionsnämnderna landet över måtte insättas för uppdraget lämpliga kvinnor.

Gävleborgsförbundets arbetsutskott har till samtliga kommuner inom länet (undantagades städerna Gävle, Söderhamn och Hudiksvall, som A. U. ansett böra taga saken i egna händer) utsänt en skrivelse med anhållan, att i resp. pensionsnämnder måtte insättas minst en kvinnlig representant jämte suppleant.

De olika föreningarna åligger nu att var och en inom sin kommun till kommunalstämmans ordförande skyndsammast inlämna förslag på kvinnor, som kunna anses för uppdraget skickade.

Denna fråga är av så stor betydelse för den framtida lösningen av kvinnornas pensionering, att vi förmoda varje F. K. P. R. inom länet gör allt vad den kan för ett lyckligt resultat vid pensionsnämndernas tillsättande. Synnerligen önskligt vore även, att de föreningar, som så kunna, utsträckt sin verksamhet till närliggande kommuner, som ej hava någon F. K. P. R.

Vi tillåta oss påpeka, att största skyndsammhet är av nöden, då på en hel del platser valen förrättas redan i denna månad.

Meddelande från V. U.

Då på en del håll oklarhet ännu tyckes vara rådande om vem som äger tillgodogöra sig de på opinionslistorna insamlade frivilliga penningmedlen, vilja vi påpeka att dessa medel, som äro avsedda för bestridande av respektive lokalföreningars kostnader för opinionsyttringen, tillfalla lokalföreningarna.

RYNKTIKTUR

Majorskan Edmann

borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att förnygra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag.

I parti och minut i
FRANSKA PARFYMGASINET
Hovleverantör
21 Drottninggatan 21, Stockholm
samt i förnämsta Parfymafärer. (A. F. 1555)

Mor Matts.

För Rösträtt för Kvinnor.

Av Marika Stjernstedt.

Ytterst i byn ligger Mattsgården, och där ha vi varit nog gynnade att få hamna.

Först är det den riktiga stugan, med rum, snygga över allt beröm, ljusa och trevliga, stort kök och veranda åt solsidan. Också jag har mitt rum med fönster i söder, och vid fönstret skrivbordet, och där sitter jag och skriver, pappershögen växer, och sommaren flyr sin kos; men arbetet skall ju ha det bästa, det är klart, och så får det min sommar!

Framför stugan ligger den prydligaste gårdsplan med gräsrunder och lönn i mitten, och två björkar längre ner, och buskar, gräsplaner, små rabatter med planterade blommor, slingrande gångar. På ömse sidor stå till höger ännu en stuga, med rum och kök, där gubben och gumman bo om sommaren, till vänster en lång ut-huslänga. Gubben och gumman Matts äro gamla och ensamma, ty barnen ha flugit ut och ha det bra, och en av dem är stor gross-handlare i en stad. Men från mitt fönster kan jag se gumman gå dagen lång, aldrig ett ögonblick sysslolös, fastän reumatismen sätter åt så pass, att hon om kvällarna måste smörja benen med saltat denaturerat brännvin! Jag beundrar gummans idoghet och ordning, och när jag ibland pratat bort en stund med henne, har jag fått vetat ett och annat:

Där lönnen står på gårdsplanen stod stugan från början. En annan stuga, naturligtvis, en liten grå en, på litet rum och kök. Där var gumman född, en av många syskon, och runt omkring stugan var bara

backen. Gubben och hon gifte sig tämligen unga, och så började de dra lasset. Först blev det ny, röd stuga; så blev det ett par rum till, till den nya stugan. Så blev det spåntak efter torvtaket, och tegeltak efter spånet. Så löstes gården fri från syskonskaran. Gubben arbetade vid Sägen och blev småningom förman, gumman gick hemma, födde barnen, röjde och odlade. De två vackra björkarna på gården bar hon själv över axeln hem från skogen och planterade. Den allra första grå stugan var naturligtvis riven och ny stuga n:r 2 kom upp på sidan om n:r 1, som en flygel. Ut-huslängan likaså; först en bit, så en bit till. Tro inte att det gick fort: björkarna äro femton år gamla nu, och de kommo inte förrän man ansåg sig kunna börja tänka på trädgård och prydnad, långt efter länge!

Så var det, och jag hör på och går sedan in och arbetar igen och tänker på det ena och det andra, men med förlov sagt, inte alls på rösträtt.

Men en dag är jag fast. En av rörelsens toppar råkar händelsevis få fatt i mig:

— Får jag inte ge er en lista?
— Nej, bevars väl! Jag kan inte...
— Äh?

— Jag lämpar mig inte! Jag har alltid varit och är omöjlig! Och dessutom skriver jag på en bok och hinner inte.

— En bok? Så intressant! Nå, då faller det ju av sig själv... Det är ju omöjligt... Men om händelsevis någon... Om ni till exempel fick ett enda namn, eller par...

Min tysta komplimang för energien, och jag anammar listan. —

Jag har ett ärende till mor Matts och går in till henne i köket, där hon diskar av efter middagen, vaktar ett bak och har

gubbens strumpor till lagning. Det är något, jag skall be om, och det går till på det vanliga sättet: jag talar till gumman och framför min anhållan, det är ju ändå hon, som sköter det dagligas kretsgång.

— Vad säg du, far? frågar hon och vänder sig till gubben, som sitter vid fönstret. Gubben skrockar någonting; han är orkeslös och skröplig, så det skär en i hjärtat, och ganska sjuk därtill, och har väl inte så långt igen. När jag fått som jag begärt och tackat dem bägge, följer gumman med mig ett par steg ut:

— Se, far tycker allt om att bestämma ändå, förklarar hon. Och jag ser, att hon vill framför allt, att far skall vara nöjd.

Jag vet, att när far var ung, var han slarvig på sitt sätt, han med, som en del unga. Han söp. Men när han tog hustru till sig, blev det slut. Först var det litet kamp, men det blev bättre och bättre — och det förstod man ju, när man hört gårdens historia. Men nu var han mest förbi i alla fall, och gumman fick ensam stå i, både utom och inom hus, så att det åtminstone var fint och hyggligt omkring dem på gamla dagar.

En dag blev gubben sämre, fick skjuts och for in till doktorn. Gumman gick hemma och oroade sig. Då kom jag med ens ihåg min famösa lista och beslöt, att nu skulle jag passa på och sysselsätta henne litet, så att hon bragtes på andra tankar.

— Hör, mor Matts, säger jag, vill inte mor Matts ha rösträtt?

Jo, det hade hon hört språkas om, och det ville hon visst. Men gubben, han var förargad på den där tillställningen, så hon ville just inte tala om den ändå, svarade hon.

Men jag, uppspelt vid tanken på att kanske ändå få det där enda namnet:

— Jag hörde härom dagen Modigs Olof, som skall väl vara den jävaste karlen i byn, säga, att han för sin del fann kvinnornas önskan rättvis. För de är inte sämre de än vi, sade han, varken i arbetet eller till förståndet.

— Sa han det? svarade mor Matts.

— Passa på nu, sade jag och iförde mig ormens skepnad. Pass på medan far är borta, och skriv sitt namn, eftersom mor Matts tycker som hon tycker, så slipper far reta sig i alla fall!

Men det gick inte. Mor Matts visste vad hon tänkte, och kanske visste hon i grunden också vem hon var — men göra far emot, det kunde hon ej. Hon skulle gruvat sig sedan, och hennes samvete skulle fränt henne. Snart är kanske far borta, och då sitter hon ensam om gården, som vuxit upp i kapp med hennes eget liv, och skall stå som ett märke efter henne, inte mindre än efter far; men alltjämt kommer hon att tänka på vad som förargade far och inte skriva på, om hon också vet, att det eljest vore hennes ärliga mening.

Vad kan jag svara?

Ingenting. Jag böjer mig.

Mor Matts' namn får jag inte på listan — och troligen inte något annat namn heller, eftersom jag inte kan, och inte lämpar mig och inte har tid! — men för min inre känsla står det där likaväl, och är ett hedersnamn till på köpet!... Och jag låter det gå vidare, som ett frö för vinden, vars kosa jag inte kan följa. Kanske när det fram och får grodd i något hjärta.

Dalarne, aug. 1913.

RÖSTRÄTTSBYRÅN
Lästmakaregatan 61, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.
Öppen vardagar kl. 12-5 e. m.
Måndagar och torsdagar även kl. 7-8 e. m.

L. K. P. R:s CENTRALBYRÅ FÖR NAMNINSAMLINGEN
Lästmakaregatan 61, Stockholm
öppen vardagar kl. 11 f. m.-4 e. m.
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 690.

NAMNINSAMLINGEN I STOCKHOLM
Lästmakaregatan 61, Stockholm
Byrån öppen: vardagar kl. 3-5 e. m.
Måndagar och onsdagar även kl. 7-8 e. m.
Allm. tel. 22 708.

På turné i Jönköpings län.

Det var många månader sedan jag lovade fröken Planting-Gyllenbåga att göra en liten turné till några platser i Jönköpings län, som lågo "ur vägen", några ställen, där hon ansåg det nödvändigt med litet extra arbete för opinionsyttringen.

När resplanen var klar, och jag fick uppgift på de orter jag skulle besöka, kände jag verkligen en viss räddhåga huru det skulle gå. Det var med undantag av Värnamo så gott som okända namn i västra Småland — och av de personer jag skulle vända mig till, kände jag inte en enda.

Genom ödsliga trakter, bestående av milsvida myrar, där de ömkliga martallarna levde sitt tynande liv, gingo vägarna fram till skogiga höjder med odlad bygd i dalarna.

Här fann jag överallt människor — män och kvinnor, som voro intresserade av kvinnorösträtt — överallt på dessa småorter fanns en uppmärksam och förstående publik — överallt funnos kvinnor villiga att taga mot opinionslistor och tillfråga andra. På ett par ställen hade vi kunnat få ännu flera namninsamlare än vi hade listor — dessa hänvisade jag naturligtvis till Länsförbundet.

Det första föredraget hölls vid Solgårdens sanatorium vid Bor. Det var ett vackert möte. Jag talade från Solgårdens veranda, och den talrika publiken satt nedanför i trädgården — en god och uppmuntrande början.

I Värnamo var det däremot litet motigt, man hade ej lyckats få lokal på kvällen utan mitt på e. m., och det var dessutom "Värnamo marknad", dock lyckades jag få intresserade kvinnor att taga mot opinionslistorna och lova att arbeta för namninsamlingen.

Från Värnamo gick resan till Reftele, en ort, som jag har i särdeles vänlig hägkomst.

Godtemplarhuset, där föredraget hölls, var alldeles fullt, och publikens uppmärksamhet slappades inte ett ögonblick, trots att det var en nästan olidlig hetta.

Det var huvudsakligen missionsvänner och nykterhetsvänner, personer som ej voro främmande för ideala strävanden. Mötet började med avsjungandet av "Vår Gud är oss en väldig borg" och slutade med "Du gamla du fria".

Från Reftele gick vägen till Gislaved, ett ganska stort fabriksamhälle med ett stort artat läge — helt överraskande efter de ovanligt karga trakter man rest förbi på järnvägen. Också här hölls föredraget i godtemplarsalen, och där voro nog en 70 å 80 personer, men mötet hade blivit utsatt bra tidigt, ty då jag senare på kvällen gick förbi lokalen var där fullt med folk, som tycktes vilja komma in.

Nästa föredrag var i Landeryd. Det var friluftsmöte, man hade flyttat ut bord och bänkar utanför godtemplarlökalen. I början trodde jag verkligen inte, att det skulle komma något folk, men så småningom kommo de, och bänkarna fylldes.

Sista föredraget var i Smålandsstenar, och det mötet kommer jag att minnas som något av de vackraste jag varit med om. Man hade en så vacker festplats i skogen med estrad och bänkar, och det var den allra härligaste kväll. Aftonsolen silade in med långa strålar mellan trädstammarna, kring den inhägnade platsen gingo korna lugnt och betade, och över den gröna ängen, som låg mellan stationen och skogen, kom det nu en ström av människor,

Rösträtt på sommarnöje.

Aldrig trodde jag, att de båda uttrycken så väl kunde förenas, men genom vår lilla rösträttsfest här den 26 juli blev jag övertygad därom.

Vasholmen, där undertecknad för sommaren slagit ner sina bopålar, är en liten förtjusande plats en timmes resa utåt skärgården.

På holmen finnes ett trevligt pensionat, som äges av fru Anna Sandström, vår bekanta och präktiga rösträttskvinna från Stureplan, nu Biblioteksgatan 9.

Snart voro fru Sandström och jag överens om, att de många gäster, som vistades på ön, borde åtminstone för en stund ställas inför den stora och viktiga frågan om kvinnorösträtten, och till den 26 juli arrangerade vi ett möte i detta syfte.

Inbjudan utfärdades till alla öns invånare, och ett stort antal hörsammade kallelsen. Ett 70-tal hade vid den utsatta tiden samlats i den festligt smyckade paviljongen, där de svenska flaggorna och de små gulvita rösträttsflaggorna vackert bröto av mot den grönskande fonden.

Mötet skulle ha inletts med musik, men den fru, som lovat bjuda på densamma, blev av sin man förbjuden att delta, och i stället ålagd att medfölja till närmaste stad och på ett "värdigare" sätt fira Bellmansdagen.

Efter ett kort hälsningstal av fru Sandström fick jag därefter tillfälle att framlägga några av de skäl varför vi kvinnor begära rösträtt och vikten av att frågan bringas till en snar lösning. Till de närvarande kvinnorna ställdes en uppmaning att de alla var i sin mån ville bidra till att föra frågan framåt genom att skriva sina namn på de framlagda listorna. Följden blev också, att största delen antecknade sig.

En manlig gäst på pensionatet deklamerade därefter några lämpliga poem, varefter "Madame Anti" tog ordet ur munnen på några av de herrar, som kommit tillstädes för att begära diskussion. Alla de motskäl, som de tänkt framdraga, framlades ju av henne på ett så ovedersägligt sätt, att de avstodo från att yttra sig.

Belåtenheten var allmän, och det var en glädje att se, hur många av dessa kvinnor, som själva leva under lugna och lyckliga förhållanden, verkligen började inse och tänka över, att de möjligen kunde hava plikter och skyldigheter mot den stora skaran där utanför, som tyngdes och lider under orättfärdiga samhällsförhållanden.

Ella Billing.

de kommo lugnt och stilla, som de oftast göra det på landet. Det var bortom 400 människor på denna lilla ort en söcken-dags afton — och en särdeles god och förstående publik — det blev en verkligt lysande avslutning på turnén.

Det är ju ej gott att själv kunna bedöma vad nytta man gör med en dylik föredragsturné — man känner sig som en säningsman — och av allt vad jag kan döma, tycktes det som i allmänhet västra Smålands karga mark alls inte var oemotaglig för rösträttsutsäde. "Vi smålänningar, vi smålänningar, vi ä' inte dumma" heter det ju, och det är nog inte så lätt som kanske många tror att inbilla en lantbefolkning här, att det skulle vara farligt att ge kvinnorna rösträtt. Här på landet gå kvinnornas och människens arbete så tillsamman, och här ha männen med sin ofta alldeles splitternya rösträtt inte den föreställningen, att rösträtten direkt tillhör manlighet, och kvinnorna känna och säga, att det är "så sant, så sant", då man talar om huru väl kvinnornas inflytande behövs göra sig gällande för hemmens och barnens intressen.

Innan jag slutar denna lilla redogörelse, vill jag passa på att uttala mitt tack till alla dem, som så vänligt tagit mot den vilt främmande föredragshållerskan. En dylik turné ger ett präktigt tillfälle att lära känna landet och folket, och min erfarenhet är, att ju mera man kommer folket in på livet, desto mera känner man det starka sambandet med det, desto mera intresserad blir man att arbeta för det.

Sigrid Kruse.

Riks 2823 **Stockholms Express** Allm. 2823
(Inneh. A. Lundgren)
14 Hölländaregatan 14
verkställer:
Transporter av Pianon, Kassaskåp, Ljuskronor etc.
Flyttningar (från våning till våning) in- och utrikes.
Packing av Konst saker och Antikviteter, Budskickningar, Förtullningar, Distributioner billigt och under garanti. (A. F. 1557)

"En svensk symaskin
bör finnas i hvarje
svenskt hem."

Utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, största hållbarhet mot slitning samt stor spole äro de förnämsta egenskaperna hos

Husqvarna
Central Bobbin
Symaskiner,

som på grund härav alltid arbeta till sin ägares belåtenhet.

OBS! Förmånliga afbetalningsvillkor.

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

AFFÄRSREGISTER

Allmänna Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm

meddelar till särdeles billiga premier: Liv-, Blandade Liv- & Kapital- samt Barnförsäkringar. Liberala invaliditetsbestämmelser. Bolaget ansvarade den 31 december 1912 för en liförsäkringssumma av 43,034,188 kronor. Ombud antagas genom Huvudkontoret eller resp. Distriktskontor.

A.-B. Stockholms Folkbank

Klarabergsgat. 23, Kommendörsgat. 25, Barnhusgat. 16, Fleminggat. 59, Lidingö Villastad.
Sparkasseräkning, kapitalräkning.
Insättningar fr. o. m. En krona.
Skriv eller gör ett besök!

PER HELLSTRÖM

Gummiwerkstad, 71 Döbelnsgatan, Stockholm.
Allm. Tel. 249 62. Rekommenderar sina reparationer av Slangar och Däck för Automobil och Velociped. Även försäljning av nya Slangar och Däck. Allt arbete under garanti och på kortaste tid.
OBS! Billiga priser.

Juridiska uppdrag

av alla slag utföras till bevisligen billigaste pris genom Affärs- och Juridiska Byrån Skåne.
Stora Nygatan 13. Allm. Tel. 240 27.
Innehavare:
Advokat ADOLF OLSSON. Privatdetektiva uppdrag.

CENTRALFÖRMEDLINGEN

(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44
FÖRMEDLAR tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.
ANSKAFFAR våningar och rum (möbl. och omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt.
Kontorstid 10-5, Lörd. 10-4. A. T. 2313. R. T. 128 84.
(A. F. 1699)

KONSTTVÄTT.

Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder för rengöring på luktfri väg av alla sorters Gardiner, kulörta broderier, äkta spetsar, klädningar, siden, ylles och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m., m. m. Allt till billigaste priser. Allm. Telefon Sö. 2 51.
ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

BERNHARD HELLQVIST

Dekorationsmålare
REKOMMENDERAS

STORGATAN 20 A. T. Ö:m 1095

NOTARIE P. G. CARLSON

A. T. Br. 46 00

Stockholm Stortorget 16

Rättegångar

Inkasseringar - Deklarationer

PROVA

det utav **alla SMUL-TÉET** á 2.50 och omtyckta 2.75 pr kg.

Sändes till landsorten mot postförsk. eller efterkrav endast från

STOCKHOLMS TÉIMPORT, STOCKHOLM 2.

Från arbetsfältet.

Vid sommaringet i Folkets park i Växjö, söndagen den 17 aug., talade fru Elisabeth Wærn-Bugge från Stockholm om kvinnornas rösträtt. Ehuru vädret var dåligt, hade två tusen människor kommit till festplatsen, och så stort var intresset för föredraget att stora skaror med uppspända para-

P. A. Colljns

Extra Prima
C. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448)

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: Drottninggatan 30.

Filialer: Humlegårdsgatan 11, St Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.
(A. F. 1401)

Priser som tala!

Finestväl 60 öre, Mandeltväl 74 öre, Aseptin- och Oponaxtvål 94 öre, Mosaiktväl 96 öre, allt pr kg. Floridatväl 60 öre, Fin pilerad toilettvål 88 öre, Äggtväl 89 öre, Lanohäntväl 80 öre, allt pr puss. Rakapparat, nysilver 1.50, nickel 1.— Helfostaskan, håller varmt och kallt flera dagar, 2.75. Skriv i dag till

Axel Sundströms Efterkravsaffär, Avd. 27, Sthlm.

M. Nilssons Bokbinderi

Appelbergsgatan 49, Stockholm

Allm. Tel. 280 42

utför allt vad till yrket hörer. Order till landsorten emottagas. Förstklassigt arbete! Moderata priser!
(A. F. 1588)

HAR NI KYLDA HÄNDER

grov, rynkig eller röd hud, använd då endast den berömda och mest välgörande Hudcremen Skin Food. Pris 1:25 och 2 kr. pr burk. Sändes mot postförskott (porto 40 öre) endast från

GUSTAF E. LINDSTRÖM

Hölländaregatan 8 B, Stockholm C.

(A. F. 1384)

Elektromek. Verkstaden STAR

(Innehavare O. Brokvist)

50 Linnégatan 50 — Schimstel. 269 69.

Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobil och motorbåtar. Uppsätter automatapparater, ringledningar, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater av alla slag.

HOTELL MARGIT

Drottninggatan 46 (hörnet av Klarabergsgatan) Stockholm

Rikstel. 9904. Allm. tel. 125 24.

(Inneh. FRU E. LUNDSTRÖM)

Rekommenderar sina komfortabla rum från 1:50 till högre priser. Elektrisk belysning och telefon i alla rum. Betjäning möter vid alla tåg och båtar. Obs. Ny regimé Hotellens princip: Hemtjänad och gott bemötande.

Homöopatiska Institutet

Sibyllegatan 16, Stockholm.

R. T. 11837. Föreståndare: Dr H. OSIER. A. T. 166 48. Även förfrågningar pr brev besvaras. Begär frågeformulär för sjukdomens beskrivning. (Erhålls gratis och portofritt.)

Stockholms Blusbasar

81 A DROTTNINGGATAN

Ständigt lager av: Dambulusar i alla prislägen. Största sortiment av strandkoffor. (Beställningar även efter mått.) Klädningar och dräkter på beställning. Tyger på lager. Allm. Tel. 148 78.

Återförsäljare och förbrukare.

Leclonchés vätelement, passande för ringledning, telefonapparater etc., erhållas till billiga priser.

OBS! Egen tillverkning.

C. A. ERIKSSON

Saltmätaregatan 12 B. A. Tel. Vasa 72 87.

Damer!

Promenad-, rid-, sportdräkter samt finare pålskappor utföras förstklassigt av Josef Gürtler, Stockholm, Arsenalsgatan 3, 1 tr. OBS! Mångårig praktik som tillskärare i såväl in- som utlandets förnämsta affärer.
A. T. 248 35.

plyer höllo ut kring talarestolen under ideliga regnskurar. Efter föredragets slut företogs en namninsamling på opinionslistorna med gott resultat.

Fru Gerda Hellberg har under sommaren på anmodan talat om kvinnorösträtten vid stora friluftsmöten i Fagerås, Grums, Sunne och Övra Ullerud, alla anordnade av nykterhetsorganisationer.

Stockholm. Ivar Hægströms Boktryckeri A.-B., 1913.